

Стандартен Евробарометър 88

Национален доклад

ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

БЪЛГАРИЯ

<http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion>

Това изследване е осъществено по поръчка на Европейската комисия, Генерална дирекция Комуникации, и е координирано от нея.

Докладът е изготвен за Представителството на Европейската комисия в България.

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД	1
I. ОЦЕНКА НА ПОСОКАТА НА РАЗВИТИЕ И ОЧАКВАНИЯ КЪМ БЪДЕЩЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ. ДОВЕРИЕ В ИНСТИТУЦИИТЕ.	2
1 Посока на развитие на Европейския съюз	2
2 Очаквания към бъдещето на Европейския съюз	3
II. ПРЕДСТАВИ НА БЪЛГАРИТЕ ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ	4
III. ОТНОШЕНИЕ НА БЪЛГАРИТЕ КЪМ ПРИОРИТЕТИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ДО 2020 Г.	5
IV. ОЦЕНКА НА БЪЛГАРИТЕ КЪМ ИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ И ИКОНОМИЧЕСКИТЕ МЕРКИ НА НИВО ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ И БЪЛГАРИЯ	7
V. ОСНОВНИТЕ ПРОБЛЕМИ ПРЕД ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ СПОРЕД БЪЛГАРИТЕ И БЪДЕЩЕТО РАЗВИТИЕ НА СЪЮЗА В ПОСОКА ОБЩИ ПОЛИТИКИ	8
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	9

Издание 88.3 на проучване „Евробарометър“, осъществено по поръчка на Европейската комисия, Главна Дирекция „Комуникации“, Отдел „Медия мониторинг и анализи“, е проведено от TNS opinion & social (консорциум от изследователски агенции) в периода 5-ти - 19-ти ноември, 2017-та година.

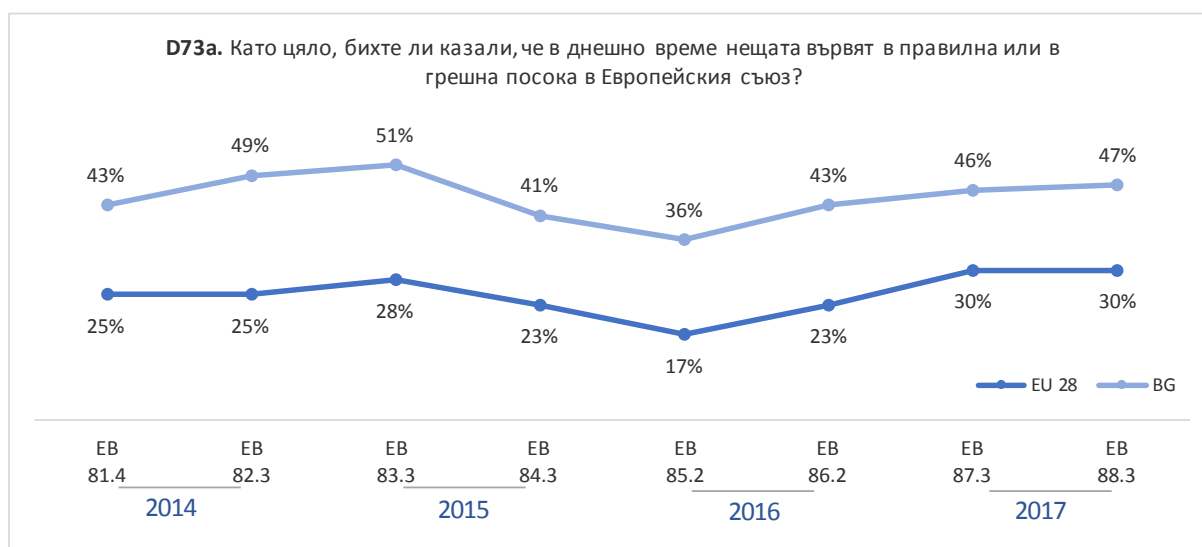
Изданието е известно като СТАНДАРТЕН ЕВРОБАРОМЕТЪР 88 и обхваща мнението както на гражданите на всички 28 страни-членки на Европейския съюз, така и на кандидат-членките (Турция, Бивша югославска република Македония (БЮРМ), Черна Гора, Сърбия, Албания и кипърската турска общност). Проучването е национално представително за населението, навършило 15 години и повече, с размер на извадка средно 1000 души за всяка една от държавите. Проведено е сред общо 34 758 души, от които 28 055 граждани на 28-те ЕС, 1051 души от България. Методиката е пряко стандартизирано интервю в дома на респондента.

Основните теми, засегнати в изследването, са обединени около мнението на гражданите за състоянието и посоката на развитие на Европейския съюз. Измерени са общественото доверие в институциите на ЕС и образът, който оставя Съюзът в представите на неговите граждани, степените на подкрепа на ключовите приоритети, залегнали в „Европа 2020“, обществените нагласи към възможни общи икономически мерки и ключови политики.

I. ОЦЕНКА НА ПОСОКАТА НА РАЗВИТИЕ И ОЧАКВАНИЯ КЪМ БЪДЕЩЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ. ДОВЕРИЕ В ИНСТИТУЦИИТЕ.

1 Посока на развитие на Европейския съюз

През 2017-та година една трета от европейските граждани е на мнение, че Европейският съюз върви в правилна посока. Това е най-високият среден дял, измерен сред гражданите на ЕС28 за последните четири години [Графика 1]. Значително по-висок спрямо критично ниските му нива от края на 2015-та – средата на 2016-та, той е също така по-висок спрямо резултатите и отпреди това. В този смисъл данните от последната година и половина показват постепенно повишаване на увереността на европейските граждани в посоката на развитие на Европейския съюз. Скептицизмът обаче остава доминираща средноевропейска нагласа, споделяна от малко под половината от запитаните (47%).

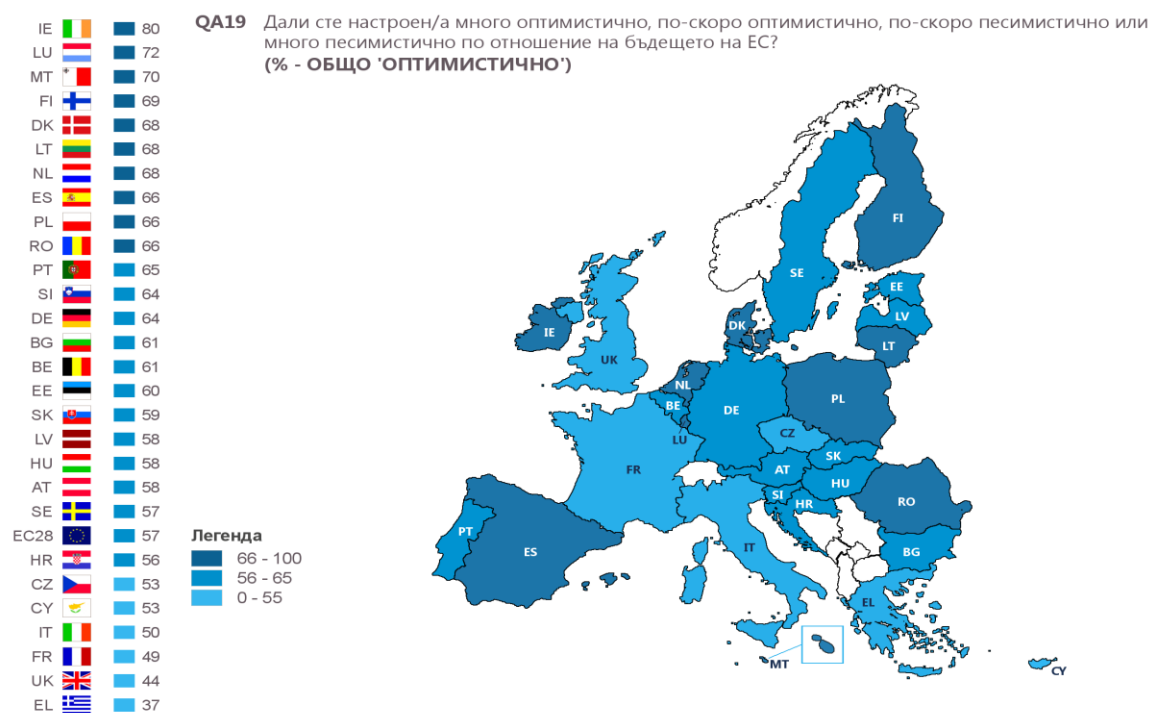

Графика 1

На този фон, българското обществено мнение очертава по-позитивна нагласа към състоянието на ЕС, като делът на уверените в правилната посока на развитие на ЕС също така плавно расте във времето. През ноември 2017-та достига 47%, тоест близо половината от българите считат, че нещата вървят в правилна посока на ниво Европейски съюз. Тази позитивна оценка, разбира се, не е монолитна, а съдържа в себе си многообразие от настроения сред различните социални групи на българското общество. Данните показват, че колкото по-млади, по-политически заинтересовани, по-икономически стабилни и по-удовлетворени от живота си са респондентите, толкова по-сигурни са в оценката си за правилната посока, в която върви Европейският съюз в момента.

2 Очаквания към бъдещето на Европейския съюз

Въпреки противоречивите нагласи относно актуалното състояние на Общността, 57% от европейските граждани на страните-членки са оптимисти относно бъдещето на Европейския съюз. Водещи по увереност са гражданите на Ирландия, Люксембург и Малта [Графика 2].

Графика 2

Оптимистично за бъдещето на Европейския съюз мислят три пети от българите на възраст над 15 г.. Този резултат е съпоставим с измерения в Естония и Белгия, близък до средноевропейския. Това, което отличава общественото мнение в България по този показател обаче е значително по-високият дял спрямо средния за страните-членки, на гражданите, които заявяват твърда увереност в бъдещето на ЕС. Тук България се нарежда на първо място с 14% твърди оптимисти, заедно с Ирландия.

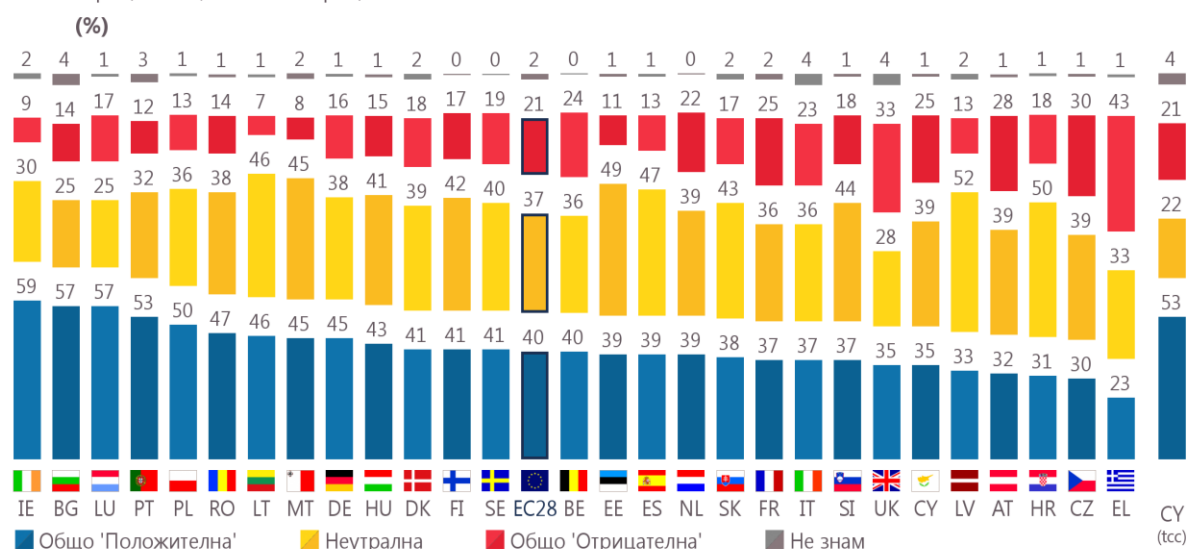
В рамките на цялостната позитивна нагласа на българите е и степента на доверие в Европейския съюз като институция, която споделят у нас. Доверие в ЕС декларират около три пети от българите. Съпоставката с доверието към различни национални и наднационални институции поставя Европейския съюз отново на първо място (57%) по степен на доверие сред българите, след което се нарежда Организацията на обединените нации (47%). Сред институциите, опериращи на национално равнище, най-високо доверие българите заявяват

към органите на местното самоуправление (39%), а най-ниско към българския парламент (17%).

II. ПРЕДСТАВИ НА БЪЛГАРИТЕ ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Средно 57% от българската общественост споделя цялостна положителна представа за Европейския съюз. Страната се нарежда на едно от водещите места по този индикатор, заедно с Ирландия, Люксембург и Португалия [граф. 3].

QA9 Като цяло, каква е Вашата представа за ЕС - напълно положителна, по-скоро положителна, неутрална, по-скоро отрицателна, напълно отрицателна?

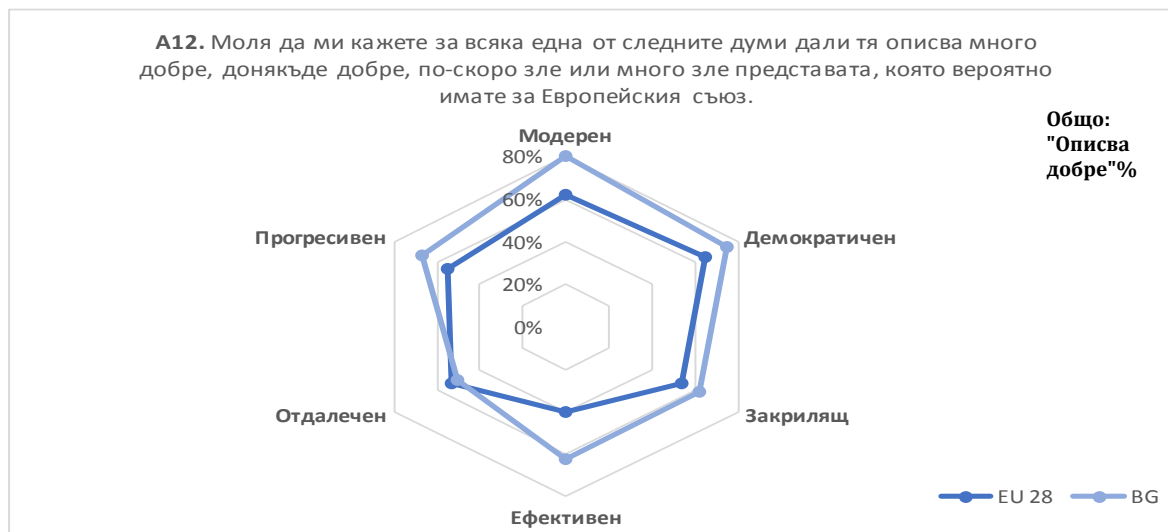

Графика 3

Като цяло данните показват явна поколенческа граница в представите за Европейския съюз у нас. Сред 82% от младите до 24 години тя е положителна, докато на този дял е на половина сред хората на възраст над 65 г..

Какво означава Европейският съюз за хората у нас? На първо място, 60% от участниците в изследването посочват, че Европейският съюз е свободата да се пътува, учи и работи навсякъде в Съюза. Многообразието от култури и демокрацията са следващите две най-ярки представи, с които българите свързват ЕС. Отвъд конкретните идеи, за българите образът на Европейския съюз носи изразените черти на модерен (80%), демократичен (75%) и прогресивен (67%). Въпреки тези характеристики, близо 50% от запитаните възприемат ЕС и като „отдалечен“, почти идентично с измерения на средноевропейско равнище.

Графика 4 е илюстрация за разликите между оценките на българите и гражданите на ЕС28 доколко характеристиките „модерен“, „демократичен“, „прогресивен“, „закрилящ“, „ефективен“ и „отдалечен“ описват добре Европейския съюз. Значително по-голям дял от българското население, в сравнение със средноевропейските оценки, свързва тези характеристики с представата си за Съюза. В този смисъл, образът на ЕС е по-консолидиран сред българите и по-малко противоречив. Най-силно различие между гражданите на България и ЕС28 е измерено по отношение на "ефективност": усредненото мнение на всички граждани на ЕС28 е значително по-ниско от измереното сред българите.

Графика 4

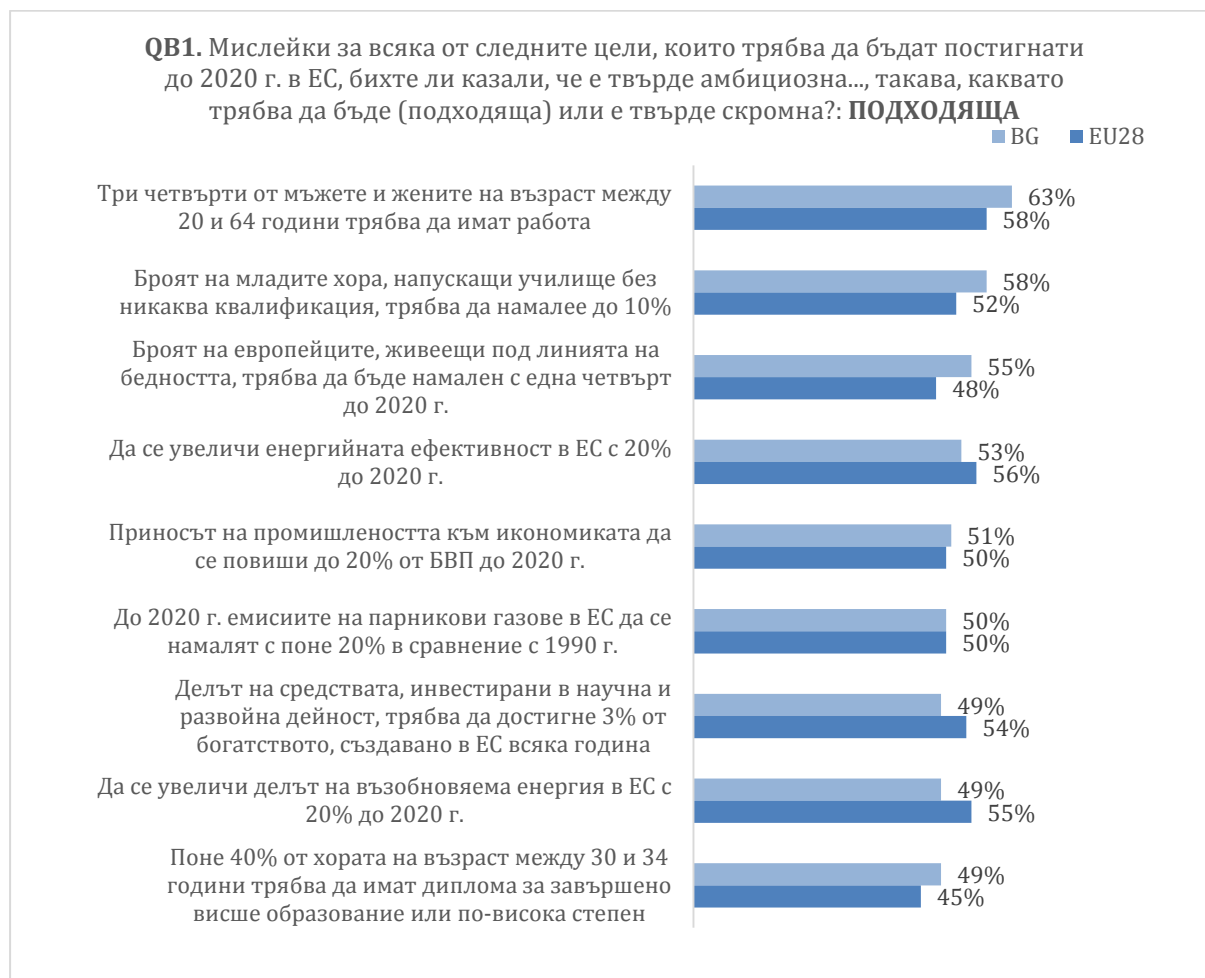
III. ОТНОШЕНИЕ НА БЪЛГАРИТЕ КЪМ ПРИОРИТЕТИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ДО 2020 Г.

Оценките на българите по отношение на различните приоритети на стратегията „Европа 2020“ съвпадат със средноевропейските. Като цяло всички приоритети на ЕС до 2020 г. са оценени като подходящи, точно такива, каквито следва да бъдат, нито твърде скромни, нито твърде амбициозни от половината или малко над граждани на ЕС.

С най-висока оценка като подходящ приоритет на ЕС до 2020 г. е осигуряването на работни места на три четвърти от хората в активна трудова възраст. Делът на българите, за които целта е подходяща е дори малко по-висок от средноевропейския (Граф. 5)

Вторият приоритет по степен на подкрепа от българите е намаляването на дела на младите хора, напускащи училище без никаква квалификация до 10%. Според 58% от сънародниците ни тази цел е точно такава, каквато трябва. Отново делът е леко по-висок от средноевропейския. Една четвърт от респондентите обаче, я определят като нереалистично амбициозна.

Приоритетът, оценен като най-амбициозен и с по-ниско съответствие с реалностите, е този, свързан с целта поне 40% от хората между 30 и 34 години да имат диплома за висше образование или по-висока степен. Това е и целта на Европа 2020 с относително най-ниска степен на приемане и от българите, и от европейците като цяло.

Графика 5

По два приоритета българското обществено мнение показва сравнително по-ниска степен на оценка за съответствие спрямо средноевропейската. Това са целите, свързани с инвестиции в развойна и научна дейност и увеличаването на дела на възобновяемата енергия. Различията е в рамките на 4-5% по-нисък дял в България. Въпреки това, отново около половината от запитаните са на мнение, че и тези приоритети са подходящи.

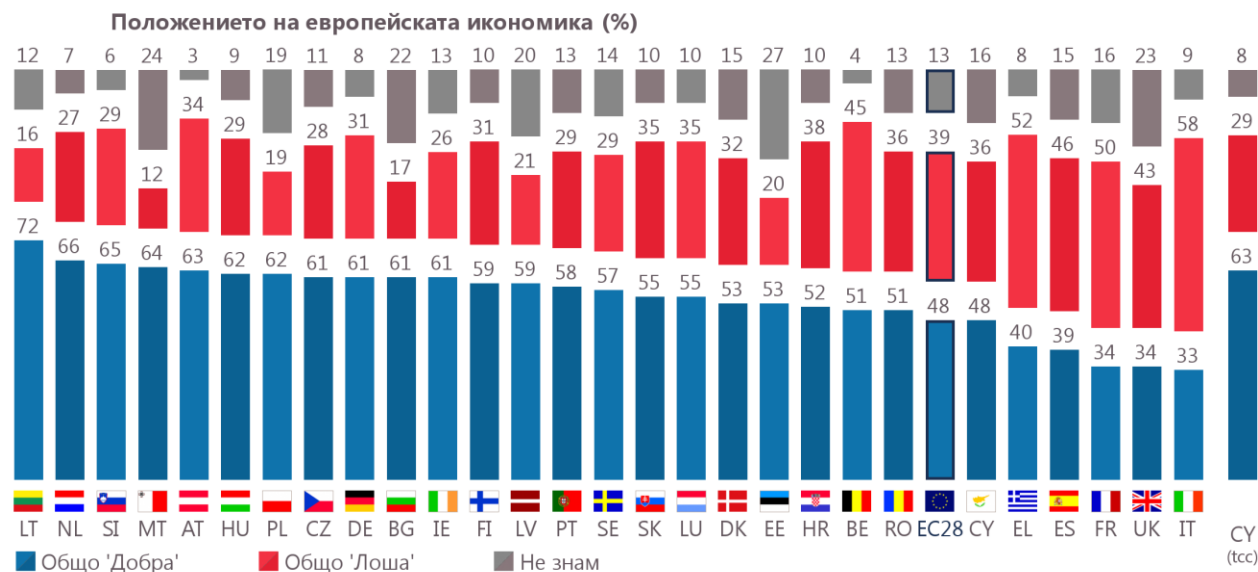
След запознаване с приоритетите на Европейския съюз до 2020 г. участниците в проучването бяха попитани отново за мнението им за посоката на развитие на нещата в Европейския съюз¹. Данните показват положително влияние на запознатостта с приоритетите върху оценката на развитие на нещата в ЕС - регистрираме увеличаване на дела на смятащите, че посоката на развитие на нещата в ЕС е правилна, сравнено с нагласите преди информиране за приоритетите. След запознаване с приоритетите на Европа 2020, делът на българите, споделящи мнението, че Европейският съюз се развива в правилна посока нараства с 13% и достига 60% одобрение. Ефектът върху средноевропейската оценка по отношение на посоката на развитие на ЕС е още по-значим: от 30% достига 51%.

¹ QB2. Сега, когато знаете за целите на ЕС, мислите ли че Европейският съюз се движи в правилна посока или в грешна посока, за да излезе от кризата и да се изправи пред новите световни предизвикателства?

IV. ОЦЕНКА НА БЪЛГАРИТЕ КЪМ ИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ И ИКОНОМИЧЕСКИТЕ МЕРКИ НА НИВО ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ И БЪЛГАРИЯ

Няма полярност в мненията на българското общество относно състоянието на европейската икономика. Мнозинството (61%) го определя като добро и едва 17% са критични (вж. Графика 6). Не е такава ситуацията например в Австрия или Германия, където одобрението е сродно, но делът на оценяващите ситуацията като лоша е значително по-висок.

QA1a.3 Как бихте оценили настоящата ситуация във всяка от следните области?

Графика 6

Специфика на нагласите у нас е отново значително по-високият дял на хората с твърда убеденост в „много доброто“ състояние на европейската икономика. У нас той достига 14% и е двукратно по-висок от средноевропейския за страните-членки. Съпоставим е единствено с измерения сред гражданите на страните кандидати за членство в ЕС.

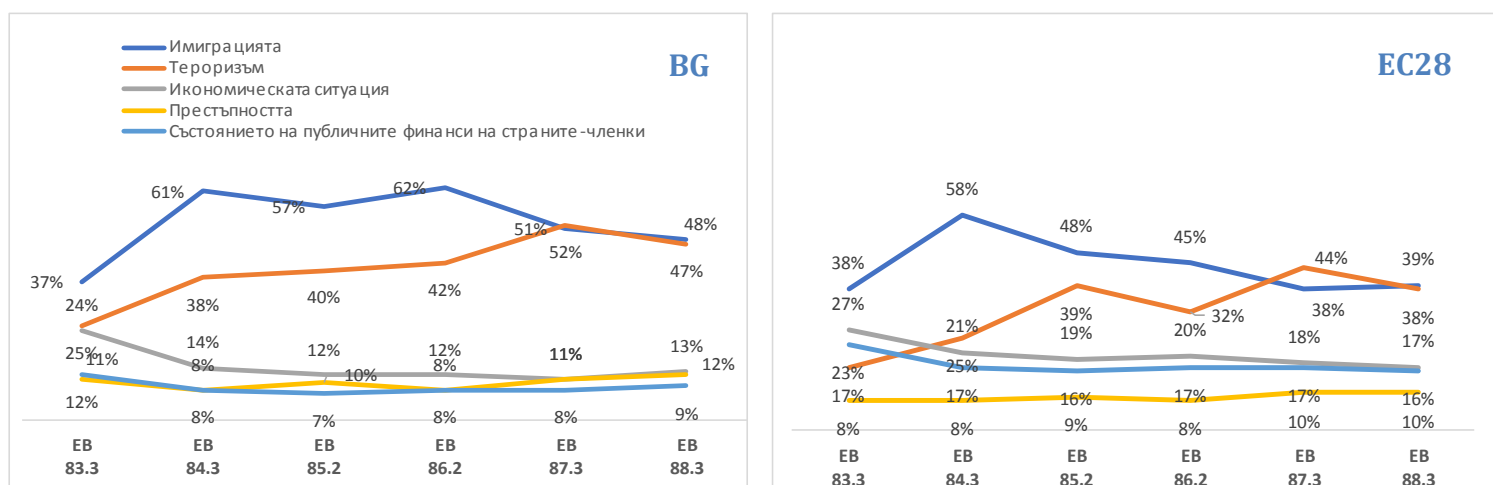
Подобна висока оценка силно контрастира с мнението за състоянието на националната ни икономика обаче. Общо положителна оценка за българската икономика е споделена едва от 18% от българите. Този дял е по-нисък от измерения сред участниците от страните кандидат-членки. Близък е до този на Румъния (22%) и Италия (19%). По-ниски от оценките в България има в две страни-членки на ЕС – Хърватия (12%) и Гърция (2%).

На фона на диаметрално противоположната оценка между националното и европейско икономическо състояние, 75% от българите считат, че Европейският съюз има достатъчно власт и средства към настоящия момент, за да защитава икономическите интереси на Европа в световната икономика. Нагласите към въвеждането на общи за ЕС данъци или общ европейски заем са по-скоро негативни. Една трета от българите (29%) подкрепят въвеждане на данък върху финансовите трансакции за целия Европейски съюз. Тук средноевропейският дял е два пъти по-висок – 47%. Въвеждането на еврооблигации е с по-висок дял на отхвърляне, отколкото на приемане (38% към 26%) в България. Аналогична е ситуацията обаче за целия ЕС.

V. ОСНОВНИТЕ ПРОБЛЕМИ ПРЕД ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ СПОРЕД БЪЛГАРИТЕ И БЪДЕЩОТО РАЗВИТИЕ НА СЪЮЗА В ПОСОКА ОБЩИ ПОЛИТИКИ

От 2015-та насам данните на „Евробарометър“ очертават две ключови предизвикателства пред Европейския съюз - тероризмът и имиграцията [Графика 7]. В България изпъкването на двата проблема е значително по-изявено. Към 2017-та, половината от българите са на мнение, че водещите проблеми за разрешаване са именно тези два, докато на средноевропейско равнище съответният дял е с близо 10 пункта по-нисък. Независимо от усещането за острота, тенденциите в промяната на нагласите във времето са идентични. Наблюдава се ясна тенденция на намаляване на тежестта на имиграцията като проблем от 2015-та насам. Отбелязва се обаче постъпателен ръст в усещането, че номер едно предизвикателство е тероризмът. През 2017-та година имиграцията намалява и се задържа до нивата, регистрирани от първата половина на 2015-та година. От друга страна, тероризмът след постъпателен ръст през годините, регистрира значим спад както в България, така и средно за ЕС28 в края на 2017-та спрямо началото й.

Графика 7. А5. Кои, според Вас, са двата най-важни проблема, пред които е изправен Европейският съюз в момента? – съпоставителни данни от 2015-та към 2017-та година [BG, ЕС28]

Паралелно с намаляването на усещането за тежестта на водещите проблеми пред ЕС, в края на 2017-та се регистрира и значимо повишаване на подкрепата за вземане на повече решения на ниво ЕС спрямо началото на годината. Подобно мнение споделят около три пети от българското население на възраст на 15 години (59%), като делът е съпоставим с усреднения за всички страни-членки (55%).

Възможностите за повече интегрирани ключови политики пред членовете на Общността са широко подкрепени от страна на българското население. Най-висока подкрепа, 88%, получава възможността за обща политика за свободното движение на гражданите на ЕС, които могат да живеят, работят, учат и правят бизнес навсякъде в ЕС. Близък до този дял е и подкрепата за по-висока степен на сътрудничество и изработването на обща политика в областта на отбраната и сигурността на държавите-членки на Европейския съюз (75%), също обща европейска политика за миграцията (68%) и обща външна политика на 28-те държави-членки на Европейския съюз (66%). Не толкова висока е подкрепата в България за въвеждането на европейски икономически и паричен съюз с една единствена валута – еврото (39%). Разширяването на ЕС с други страни е подкрепено от 52% от българското население 15+, дял значително по-висок от средния за ЕС – 39%.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Около три пети от българската общественост заявяват позитивизъм и доверие в Общността. За разлика от средноевропейската ситуация, данните за България показват подкрепа от страна на мнозинството по почти всички ключови теми от изследването и поляризация единствено по въпроси, свързани с повече икономически спогодби на ниво ЕС. Това, което откроява България от общественото мнение в другите страни-членки е наличието на значително по-широко развито ядро на твърдо подкрепящи Общността – хора, които заявяват най-силната степен на позитивизъм и доверие в политиките.

Състоянието на ЕС и бъдещето на Общността

- Скептицизъм сред мнозинството граждани на Европейския съюз по отношение актуалното развитие на нещата в Съюза, с тенденция към намаляването му. Позитивни очаквания към бъдещето на ЕС въпреки това.
- В България има консолидирана представа, както за актуалното състояние, за което позитивно мислят 47%, така и за бъдещето на ЕС – 61% са оптимисти.

Представи за Европейския съюз

- Общо положителни представи за ЕС споделят 57% от българите и това нарежда страната сред първите четири страни по този индикатор.

Отношение към приоритетите на „Европа 2020“

- Като цяло всички приоритети на ЕС до 2020 г. са оценени от половината или малко над половината от запитаните като подходящи

Оценка на европейската икономика и икономическите мерки

- Силно позитивна оценка за европейската икономика, с по-широко застъпена обществена представа, че Съюзът разполага с достатъчно средства, за да защитава икономическите интереси на Европа в световната икономика.
- Малко под една трета са подкрепящите въвеждане на данък върху финансовите трансакции за целия Европейски съюз и еврооблигации.

Основни проблеми пред ЕС и възможностите за интергационни политики

- Тероризмът и миграцията остават водещи предизвикателства пред ЕС, като и за двете данните показват тенденция на по-рядко посочване и съответно намаляване на тежестта им сред мнението на гражданите на ЕС28.
- Повишава се подкрепата за общи политики между страните-членки през 2017-та
- Общи политики, високо подкрепени от българското общество, са свободното движение на гражданите на ЕС, областта на отбраната и сигурността на държавите-членки на Европейския съюз, обща европейска политика за миграцията и обща външна политика на 28-те държави-членки на Европейския съюз.